

Treści wychowawcze zawarte w podstawie programowej zaplanowane do realizacji w ramach poszczególnych przedmiotów.

Technikum pięcioletnie.

Język polski - zakres podstawowy.

Sfera fizyczna:

- reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;

Sfera społeczna:

- dba o jasność i precyzję komunikatu;
- posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

Sfera duchowa:

- stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;
- stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji;
- rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy;
- rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym;
- buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;
- zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- określa rolę języka w budowaniu obrazu świata;
- określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej) oraz społeczną (budowanie wspólnoty regionalnej, środowiskowej, narodowej);
- w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;
- rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;
- porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;
- korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej;

- dokonuje krytycznej selekcji źródeł;
- wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;
- gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych;
- charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej);
- rozumie zjawisko nowomowy; określa jego cechy i funkcje w tekście;

Język angielski - zakres podstawowy i rozszerzony.

Sfera społeczna:

- wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
- nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
- wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
- współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych);

Sfera duchowa:

- proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
- stosuje zwroty i formy grzecznościowe;
- ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- prosi o radę i udziela rady;
- dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji;
- posiada świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową;
- posiada podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);
- przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna)

- przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- opisuje upodobania;
- wyraża i opisuje uczucia i emocje;
- wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
- wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
- przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał, np. prezentację, film;

- dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);
- korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;

Język niemiecki - zakres podstawowy.

Sfera społeczna:

- wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
- nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
- wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
- współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych);

Sfera duchowa:

- proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
- stosuje zwroty i formy grzecznościowe;
- ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- prosi o radę i udziela rady;
- dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji;
- posiada świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową;
- posiada podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);
- przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- opisuje upodobania;
- wyraża i opisuje uczucia i emocje;
- wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
- wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
- przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał, np. prezentację, film;
- dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);

- korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;

Plastyka - zakres podstawowy.

Sfera społeczna:

- organizuje samodzielnie lub zespołowo wystawę rzeczywistą lub wirtualną prac plastycznych (np. fotografii), poprzedzoną promocją i reklamą (np. zaproszenie, ulotka, plakat) i np. organizacją wernisażu;

Sfera duchowa:

- wymienia zabytki i dzieła architektury najbliższej okolicy;
- zna najwybitniejszych lokalnych twórców, ich obszar działań artystycznych (dyscypliny, gatunki, techniki artystyczne, które wykorzystują w swojej twórczości);
- wymienia najistotniejsze kierunki współczesnych awangard artystycznych (abstrakcjonizm, pop-art, konceptualizm, neofiguracja, hiperrealizm, op-art, street-art, akcjonizm i sztuka mediów), łączy je z postaciami wybitnych twórców;
- opisuje dzieła sztuki regionu, stosując terminy i pojęcia właściwe dla danego obiektu i stylu;
- dokumentuje (fotografuje, filmuje lub tworzy prezentacje z wykorzystaniem nowoczesnych technologii) dzieła lub wydarzenia istotne dla kultury lokalnej;
- charakteryzuje kierunki działań wybranych współczesnych awangard i ich twórców;
- podejmuje działania twórcze w oparciu o środki wyrazu charakterystyczne dla wybranych form wypowiedzi sztuki II poł. XX wieku;
- wymienia i rozróżnia instytucje kultury zajmujące się profesjonalnym jej upowszechnianiem, w tym: muzea, galerie, teatry, ośrodki kultury i biblioteki;
- aktywnie uczestniczy w wystawach i akcjach organizowanych przez twórców;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- formułuje samodzielne sądy (pisemne lub ustne) na temat zwiedzanych galerii, wystaw i wydarzeń artystycznych;

Historia - zakres podstawowy.

Sfera fizyczna:

- charakteryzuje rolę kultury masowej i sportu we współczesnym świecie;

Sfera społeczna:

- opisuje rozwój nowych środków komunikacji społecznej i ocenia ich znaczenie;

Sfera duchowa:

- przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne;
- charakteryzuje nowe prądy ideowe i kulturowe, ruch emancypacyjny kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej;
- dostrzega problem wiedzy we współczesnym świecie, ze szczególnym uwzględnieniem państw Południa;

- wyjaśnia rolę religii we współczesnym świecie, w tym znaczenie Soboru Watykańskiego II dla działalności Kościoła katolickiego w świecie idei ekumenizmu;
- analizuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej;
- rozpoznaje największe powojenne polskie osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki, z uwzględnieniem twórczości emigracyjnej;
- rozpoznaje osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki z okresu II Rzeczypospolitej oraz ich twórców;
- charakteryzuje zróżnicowanie kulturowe II Rzeczypospolitej;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- charakteryzuje najważniejsze współczesne zagrożenia cywilizacyjne;
- charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie najważniejszych przemian naukowo – technicznych na świecie po II wojnie światowej;

Wiedza o społeczeństwie - zakres podstawowy.

Sfera społeczna:

- charakteryzuje role społeczne człowieka w związku z jego przynależnością do różnych grup społecznych; analizuje zasady wzajemności, zaufania i pomocy;
- wyjaśnia charakter procesu socjalizacji; podaje przykłady wpływu społecznego w różnych dziedzinach życia; analizuje przypadki oraz przedstawia zalety i wady konformizmu i nonkonformizmu;
- przedstawia podstawowe metody rozwiązywania konfliktów (mediacja, negocjacje, arbitraż) oraz zalety i wady wskazanych rozwiązań;

Sfera duchowa:

- przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – katalog wartości afirmowanych w społeczeństwie polskim i dokonuje jego analizy; analizuje rolę wartości w światopoglądzie;
- odróżnia tolerancję od akceptacji; wyjaśnia, jak tworzą się podziały w społeczeństwie na „swoich” i „obcych”; rozpoznaje przyczyny, przejawy i skutki nietolerancji i stygmatyzacji oraz przedstawia możliwe sposoby przeciwstawiania się tym zjawiskom;
- przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej; pozyskuje informacje na temat praw mniejszości polskiej w różnych państwach;

Sfera psychiczna (emocjonalna i intelektualna):

- rozpoznaje problemy życiowe młodzieży w społeczeństwie polskim i formułuje sądy w tych kwestiach;
- krytycznie analizuje przekazy medialne i porównuje przekazy różnych mediów dotyczące tych samych wydarzeń czy procesów; formułuje własną opinię w oparciu o poznane fakty; rozpoznaje przejawy nieetycznych zachowań dziennikarzy;

Geografia - zakres podstawowy.

Sfera fizyczna:

- przyjmuje postawę współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego Ziemi;
- rozpoznaje oznakowanie żywności ekologicznej oraz rozumie potrzebę zapoznania się z opisem pochodzenia i składem nabywanych produktów spożywczych;

Sfera społeczna:

- projektuje wraz z innymi uczniami trasę wycieczki uwzględniającą wybrane grupy atrakcji turystycznych w miejscowości lub regionie oraz realizuje ją w terenie, wykorzystując mapę i odbiornik GPS;

Sfera duchowa:

- charakteryzuje zróżnicowanie religijne ludności świata i Polski oraz wpływ religii na życie społeczne i gospodarkę;
- wyróżnia główne kręgi kulturowe, przedstawia wartości wyznawane przez ich społeczności oraz wkład w dziedzictwo kulturowe ludzkości;
- prezentuje wartości obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe Polski na przykładzie wybranego regionu lub szlaku turystycznego;

Podstawy przedsiębiorczości - zakres podstawowy.

Sfera społeczna:

- efektywnie uczestniczy w pracy zespołowej z wykorzystaniem umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej oraz wdrażanie zasad skutecznego przywództwa w organizacji;
- kształtuje w sobie proaktywność, odpowiedzialność za siebie i innych oraz umiejętność godzenia własnego dobra z dobrem innych ludzi;
- kształtuje w sobie postawę otwartości i szacunku do innych osób oraz zdolności podejmowania dialogu i współpracy;
- rozumie rolę umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej jako elementu postawy przedsiębiorczej oraz stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej we współdziałaniu z innymi uczestnikami rynku;
- wyjaśnia istotę procesu zarządzania różnymi zasobami przedsiębiorstwa, w tym zasady skutecznego zarządzania ludźmi oparte na koncepcji przywództwa;
- stosuje zasady pracy zespołowej, wyjaśnia rolę oraz identyfikuje cechy dobrego lidera i wykonawcy;
- wyjaśnia zasady skutecznych negocjacji, uwzględniając strategię „wygrana-wygrana”, przedstawia przykłady technik manipulacyjnych stosowanych podczas negocjacji oraz podaje negatywne skutki ich stosowania;

Sfera duchowa:

- rozpoznaje działania etyczne i nieetyczne w życiu gospodarczym oraz przejawy społecznej odpowiedzialności biznesu;
- przyjmuje postaw patriotyzmu gospodarczego, rozumianego jako odpowiedzialność konsumentów i ludzi biznesu za dobrobyt gospodarczy i społeczny kraju;
- rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie, w tym przejawy korupcji w życiu gospodarczym oraz rozumie istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- wyszukuje informacje z różnych źródeł, analizuje i selekcjonuje je;
- kształtuje w sobie odpowiedzialne postawy jako przyszłych pracowników i pracodawców oraz należytego wypełnienia obowiązków, a także sprawiedliwego, opartego na prawości i dążeniu do prawdy traktowania pracowników;
- interesuje się prowadzeniem własnej działalności gospodarczej oraz wykazuje motywację do ciągłego samorozwoju i inwestowania w siebie;
- przyjmuje postawy etycznej, społecznej solidarności i odpowiedzialności w życiu gospodarczym;
- dostrzega znaczenie przedsiębiorczości, w tym innowacyjności i kreatywności w życiu osobistym i rozwoju społeczno-gospodarczym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej;
- analizuje własne kompetencje i możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego w formie wolontariatu, praktyk lub stażu oraz znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym;
- wykazując się kreatywnością, projektuje działania promocyjne, uzasadnia ich rolę w planowanym przedsięwzięciu oraz dyskutuje nad pozytywnymi i negatywnymi przykładami wpływu reklamy na klientów;

Biologia - zakres podstawowy i rozszerzony.

Sfera fizyczna:

- planuje działania prozdrowotne;
- rozumie znaczenie badań profilaktycznych i rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej;
- rozumie znaczenie poradnictwa genetycznego i transplantologii;
- dostrzega znaczenie osiągnięć współczesnej nauki w profilaktyce zdrowia;
- rozumie zagrożenia wynikające ze stosowania środków dopingujących i psychoaktywnych;
- rozumie zasadność ochrony przyrody;
- prezentuje postawę szacunku wobec wszystkich istot żywych oraz odpowiedzialnego i świadomego korzystania z dóbr przyrody;
- objaśnia zasady zrównoważonego rozwoju;
- przedstawia zasady racjonalnego żywienia;
- przedstawia zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia) i przewiduje ich skutki zdrowotne;
- podaje przyczyny (w tym uwarunkowania genetyczne) otyłości oraz sposoby jej profilaktyki;
- przedstawia znaczenie badań diagnostycznych (gastroskopia, kolonoskopia, USG, próby wątrobowe, badania krwi i kału) w profilaktyce i leczeniu chorób układu pokarmowego, w tym raka żołądka, raka jelita grubego, zespołów złego wchłaniania, choroby Crohna;
- wykazuje związek między stylem życia i chorobami układu krążenia (miażdżyca, zawał mięśnia sercowego, choroba wieńcowa serca, nadciśnienie tętnicze, udar, żyłaki); przedstawia znaczenie badań diagnostycznych w profilaktyce chorób układu krążenia (EKG, USG serca, angiokardiografia, badanie Holtera, pomiar ciśnienia tętniczego, badania krwi);
- analizuje znaczenie badań diagnostycznych w profilaktyce chorób układu moczowego (badania moczu, USG jamy brzusznej, urografia);

- wykazuje biologiczne znaczenie snu;
- wyjaśnia wpływ substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy, na funkcjonowanie organizmu;
- wyjaśnia wpływ odżywiania się (w tym suplementacji) i aktywności fizycznej na rozwój oraz stan kości i mięśni człowieka;
- przedstawia wpływ substancji stosowanych w dopingu na organizm człowieka;

Sfera społeczna:

- dyskutuje o problemach społecznych i etycznych związanych z rozwojem inżynierii genetycznej oraz formułuje własne opinie w tym zakresie;

Sfera duchowa:

- przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju biologii;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- rozwija myślenie naukowe; doskonali umiejętności planowania i przeprowadzania obserwacji i doświadczeń oraz wnioskowania w oparciu o wyniki badań;
- określa problem badawczy, formułuje hipotezy, planuje i przeprowadza oraz dokumentuje obserwacje i proste doświadczenia biologiczne;
- określa warunki doświadczenia, rozróżnia próbę kontrolną i badawczą;
- w oparciu o proste analizy statystyczne opracowuje, analizuje i interpretuje wyniki badań;
- ocenia poprawność zastosowanych procedur badawczych oraz formułuje wnioski;
- przeprowadza celowe obserwacje mikroskopowe i makroskopowe;
- wykorzystuje różnorodne źródła i metody pozyskiwania informacji;
- odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne, liczbowe;
- odróżnia wiedzę potoczną od uzyskanej metodami naukowymi;
- odróżnia fakty od opinii;
- objaśnia i komentuje informacje, posługując się terminologią biologiczną;
- odnosi się krytycznie do informacji pozyskanych z różnych źródeł, w tym internetowych;

Chemia - zakres podstawowy i rozszerzony.

- **Sfera fizyczna:**
- przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
- proponuje sposoby ochrony środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem i degradacją zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- **Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):**
- pozyskuje i przetwarza informacje z różnorodnych źródeł z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- ocenia wiarygodność uzyskanych danych;
- konstruuje wykresy, tabele i schematy na podstawie dostępnych informacji;
- wykorzystuje wiedzę i dostępne informacje do rozwiązywania problemów chemicznych z zastosowaniem podstaw metody naukowej;
- wskazuje na związek właściwości różnorodnych substancji z ich zastosowaniami i ich wpływem na środowisko naturalne;
- reaguje w przypadku wystąpienia zagrożenia dla środowiska;

- wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną;
- bezpiecznie posługuje się sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi;
- projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne, rejestruje ich wyniki w różnej formie, formułuje obserwacje, wnioski oraz wyjaśnienia;
- stosuje elementy metodologii badawczej (określa problem badawczy, formułuje hipotezy oraz proponuje sposoby ich weryfikacji);

Fizyka - zakres podstawowy.

Sfera fizyczna:

- przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń;

Sfera duchowa:

- przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju fizyki;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem praw i zależności fizycznych;
- planowanie i przeprowadzanie obserwacji lub doświadczeń oraz wnioskowanie na podstawie ich wyników;
- posługiwanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych;
- wyodrębnia zjawisko z kontekstu, nazywa je oraz wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla jego przebiegu;
- przedstawia własnymi słowami główne tezy tekstu popularnonaukowego z dziedziny fizyki lub astronomii;

Matematyka - zakres podstawowy i rozszerzony.

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- a) dobieranie i tworzenie modeli matematycznych przy rozwiązywaniu problemów praktycznych i teoretycznych;
- b) tworzenie pomocniczych obiektów matematycznych na podstawie istniejących, w celu przeprowadzenia argumentacji lub rozwiązania problemu;
- c) dostrzeganie regularności, podobieństw oraz analogii, formułowanie wniosków na ich podstawie i uzasadnianie ich poprawności;
- d) dobieranie argumentów do uzasadnienia poprawności rozwiązywania problemów, tworzenie ciągu argumentów, gwarantujących poprawność rozwiązania i skuteczność w poszukiwaniu rozwiązań zagadnienia;

Informatyka - zakres podstawowy i rozszerzony.

Sfera fizyczna:

- postępuje zgodnie z zasadami netykiety oraz regulacjami prawnymi dotyczącymi: ochrony danych osobowych, ochrony informacji oraz prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej w dostępie do informacji; jest świadomy konsekwencji łamania tych zasad;
- respektuje obowiązujące prawo i normy etyczne dotyczące korzystania i rozpowszechniania oprogramowania komputerowego, aplikacji cudzych i własnych oraz dokumentów elektronicznych;
- stosuje dobre praktyki w zakresie ochrony informacji wrażliwych (np. hasła, pin), danych i bezpieczeństwa systemu operacyjnego, objaśnia rolę szyfrowania informacji;
- opisuje szkody, jakie mogą spowodować działania pirackie w sieci, w odniesieniu do indywidualnych osób, wybranych instytucji i całego społeczeństwa;

Sfera społeczna:

- rozwija kompetencje społeczne, takie jak: komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, bierze udział w projektach zespołowych oraz zarządza projektami;
- uczestniczy w opracowaniu dokumentacji projektu zespołowego, pracując przy tym w odpowiednim środowisku;
- aktywnie uczestniczy w realizacji projektów informatycznych rozwiązujących problemy z różnych dziedzin, przyjmuje przy tym różne role w zespole realizującym projekt i prezentuje efekty wspólnej pracy;
- podaje przykłady wpływu informatyki i technologii komputerowej na najważniejsze sfery życia osobistego i zawodowego; korzysta z wybranych e-usług; przedstawia wpływ technologii na dobrobyt społeczeństw i komunikację społeczną;
- objaśnia konsekwencje wykluczenia i pozytywne aspekty włączenia cyfrowego; przedstawia korzyści, jakie przynosi informatyka i technologia komputerowa osobom o specjalnych potrzebach;
- bezpiecznie buduje swój wizerunek w przestrzeni medialnej;
- przedstawia trendy w historycznym rozwoju informatyki i technologii oraz ich wpływ na rozwój społeczeństw;
- przy realizacji zespołowego projektu programistycznego posługuje się środowiskiem przeznaczonym do współpracy i realizacji projektów zespołowych, w tym środowiskiem w chmurze; współtworzy zasoby udostępniane na platformach do e-nauczania;

Sfera duchowa:

- przestrzega prawa i zasady bezpieczeństwa.
- Respektuje prywatność informacji i ochrony danych, prawa własności intelektualnej, etykiety w komunikacji i norm współżycia społecznego, ocenia zagrożenia związane z technologią i uwzględnia je dla bezpieczeństwa swojego i innych;
- postępuje zgodnie z zasadami netykiety oraz regulacjami prawnymi dotyczącymi: ochrony danych osobowych, ochrony informacji oraz prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej w dostępie do informacji; jest świadomy konsekwencji łamania tych zasad;
- respektuje obowiązujące prawo i normy etyczne dotyczące korzystania i rozpowszechniania oprogramowania komputerowego, aplikacji cudzych i własnych oraz dokumentów elektronicznych;
- stosuje dobre praktyki w zakresie ochrony informacji wrażliwych (np. hasła, pin), danych i bezpieczeństwa systemu operacyjnego, objaśnia rolę szyfrowania informacji;

- opisuje szkody, jakie mogą spowodować działania pirackie w sieci, w odniesieniu do indywidualnych osób, wybranych instytucji i całego społeczeństwa;

Sfera psychiczna (emocjonalna i intelektualna):

- rozumie, analizuje i rozwiązuje problemy na bazie logicznego i abstrakcyjnego myślenia, myślenia algorytmicznego i sposobów reprezentowania informacji;
- programuje i rozwiązuje problemy z wykorzystaniem komputera oraz innych urządzeń cyfrowych; układa i programuje algorytmy, organizuje, wyszukuje i udostępnia informacje, posługuje się aplikacjami komputerowymi;
- wyszukuje w sieci potrzebne informacje i zasoby, ocenia ich przydatność oraz wykorzystuje w rozwiązywanych problemach;
- poszerza i uzupełnia swoją wiedzę korzystając z zasobów udostępnionych na platformach do e-nauczania;
- przygotowuje się do świadomego wyboru kierunku i zakresu dalszego kształcenia, głównie informatycznego, z myślą o przyszłej karierze zawodowej;

Wychowanie fizyczne - zakres podstawowy.

Sfera fizyczna:

- doskonalą umiejętności rozpoznawania i oceny własnego rozwoju fizycznego oraz sprawności fizycznej;
- wzmacnia potrzebę podejmowania aktywności fizycznej przez całe życie z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa;
- utrwala umiejętności stosowania w życiu codziennym zasad sprzyjających zachowaniu zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego z uwzględnieniem różnych okresów życia i specyfiki zawodu;
- kształtuje umiejętności działania jako krytyczny konsument (odbiorca) sportu oraz produktów i usług rekreacyjnych i zdrowotnych;
- doskonalą umiejętności osobiste i społeczne sprzyjające całonocnej aktywności fizycznej;
- wyjaśnia związek między sprawnością fizyczną a zdrowiem i dobrym samopoczuciem;
- wskazuje mocne i słabe strony własnej sprawności fizycznej;
- omawia sposoby utrzymania odpowiedniej masy ciała we wszystkich okresach życia;
- definiuje pojęcie wskaźnik masy ciała (BMI);
- diagnozuje, planuje i organizuje własną, tygodniową aktywność fizyczną (trening zdrowotny), z uwzględnieniem sportów całego życia przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii (urządzenia monitorujące, aplikacje internetowe) i rekomendacji zdrowotnych (np. WHO lub UE);
- przeprowadza rozgrzewkę ukierunkowaną na wybraną formę aktywności fizycznej;
- stosuje poznane elementy techniki i taktyki w wybranych indywidualnych i zespołowych formach aktywności fizycznej (z uwzględnieniem form nowoczesnych i form z innych kręgów kulturowych, np. capoeira, frisbee ultimate, lacrosse, kabaddi, korfball, tchoukball);
- wykorzystuje środowisko do planowania aktywności fizycznej (np. programowanie ścieżki zdrowia, biegi terenowe), z uwzględnieniem zastosowania nowoczesnych technologii;
- wykonuje podstawowe elementy samoobrony;
- wyjaśnia, co oznacza odpowiedzialność za zdrowie własne i innych ludzi;

- wyjaśnia zależności między odżywianiem i nawadnianiem a wysiłkiem fizycznym i rodzajem pracy zawodowej;
- opracowuje indywidualny, jednodniowy plan żywienia, z uwzględnieniem bilansu energetycznego i zgodny z planem treningu zdrowotnego;
- opracowuje i wykonuje zestaw ćwiczeń kształtujących i kompensacyjnych w zakresie treningu funkcjonalnego, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki bólów kręgosłupa oraz rodzaju pracy zawodowej;

Sfera społeczna:

- planuje i współorganizuje szkolne rozgrywki sportowe według systemu pucharowego i „każdy z każdym”;
- opracowuje projekt dotyczący wybranych zagadnień zdrowia oraz wskazuje na sposoby pozyskania sojuszników i współuczestników projektów w szkole, domu lub w społeczności lokalnej;
- pełni rolę organizatora, zawodnika, sędziego i kibica w zawodach sportowych i imprezach rekreacyjnych; podejmuje inicjatywy indywidualne i zespołowe;

Sfera duchowa:

- omawia przyczyny i skutki stereotypów i stygmatyzacji osób z niepełnosprawnością, chorych psychicznie i dyskryminowanych;
- wymienia i interpretuje przykłady konstruktywnego i destrukcyjnego zachowania się kibiców sportowych;
- wskazuje związki między wartościami etyki olimpijskiej a życiem pozasportowym;
- omawia etyczne konsekwencje stosowania środków dopingujących;

Sfera psychiczna (emocjonalna i intelektualna):

- dokonuje samooceny sprawności fizycznej na tle indywidualnych potrzeb i norm zdrowotnych dla kategorii wiekowej;
- dobiera sposoby kształtowania sprawności fizycznej w zależności od zainteresowań i charakteru pracy zawodowej;
- ocenia reakcje własnego organizmu na wysiłek fizyczny o różnej intensywności;
- wylicza oraz interpretuje wskaźnik masy ciała (BMI) na tle indywidualnych potrzeb i norm zdrowotnych dla kategorii wiekowej;
- opisuje wybrane techniki relaksacyjne;
- wskazuje możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii do oceny tygodniowej aktywności fizycznej;
- wskazuje zagrożenia związane z komercjalizacją sportu w tym ruchu olimpijskiego;
- wykonuje ćwiczenia relaksacyjne dostosowane do indywidualnych potrzeb;
- wyjaśnia, gdzie szukać wiarygodnych informacji dotyczących zdrowia oraz dokonuje krytycznej analizy informacji medialnych w tym zakresie (trendy, mody, diety, wzorce żywieniowe);
- wymienia choroby cywilizacyjne uwarunkowane niedostatkami ruchu, nieodpowiednim odżywianiem, w szczególności choroby układu krążenia, układu ruchu i otyłość, oraz omawia sposoby zapobiegania im;
- wyjaśnia, dlaczego zdrowie jest wartością dla człowieka i zasobem dla społeczeństwa oraz na czym polega dbałość o zdrowie w różnych okresach życia;
- omawia zasady racjonalnego gospodarowania czasem i dostosowania formy aktywnego wypoczynku do rodzaju pracy zawodowej i okresu życia;

- wyjaśnia, na czym polega samobadanie i samokontrola zdrowia oraz dlaczego należy poddawać się badaniom profilaktycznym w okresie całego życia;
- omawia szkody zdrowotne i społeczne związane z paleniem tytoniu, nadużywaniem alkoholu i używaniem innych substancji psychoaktywnych; wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób należy opierać się presji oraz namowom do używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych;
- dobiera sposoby redukcji nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny;
- wyjaśnia, na czym polega praca nad sobą dla zwiększenia wiary w siebie, poczucia własnej wartości i umiejętności podejmowania decyzji;
- wyjaśnia, na czym polega konstruktywne przekazywanie i odbieranie pozytywnych i negatywnych informacji zwrotnych oraz radzenie sobie z krytyką;

Edukacja dla bezpieczeństwa - zakres podstawowy.

Sfera fizyczna:

- ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia;
- dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie);
- wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne) oraz zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków;
- odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może;
- omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu;
- wyjaśnia zagadnienia związane z właściwą i racjonalną aktywnością fizyczną; uzasadnia jej znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi;
- analizuje tendencje związane z brakiem aktywności fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w Polsce;
- potrafi ocenić intensywność wysiłku fizycznego (np. na podstawie pomiaru częstości akcji serca w czasie i po wysiłku);
- potrafi analizować wartość odżywczą produktów żywnościowych np. na podstawie informacji o ich składzie umieszczanych przez producenta na opakowaniu;
- wyjaśnia zagadnienia związane z właściwym, racjonalnym żywieniem; uzasadnia jego znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi;
- definiuje pojęcia bulimia i anoreksja; wyjaśnia ich następstwa;
- wyjaśnia zagadnienia związane z właściwym, racjonalnym odżywianiem; uzasadnia jego znaczenie dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi;
- analizuje objawy różnych rodzajów uzależnień behawioralnych, w tym uzależnienie od komputera, Internetu, hazardu;
- wie, jakie przekonania dotyczące spożycia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków przez młodzież mogą mieć wpływ na podejmowanie wymienionych zachowań;
- zna wiarygodne źródła informacji na temat tendencji i skutków dotyczących spożycia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków przez młodzież w Polsce; wyjaśnia, w jaki sposób można unikać picia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków;

- zna zasady odpowiedniego stosowania leków (produktów leczniczych) i suplementów diety;

Sfera społeczna:

- dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie);
- ustala, co sam może zrobić, aby tworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.);

Sfera psychiczna (emocjonalna i intelektualna):

- wyjaśnia znaczenie cyberprzemocy i zna procedury postępowania w przypadku jej wystąpienia oraz wskazuje niewłaściwe zachowania dotyczące cyberprzemocy i wie, jaka powinna być na nie właściwa reakcja;
- wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie;
- zna podstawowe sygnały i objawy problemów ze zdrowiem psychicznym (stres fizyczny i emocjonalny, zaburzenia odżywiania, depresja kliniczna);
- opisuje konstruktywne i niekonstruktywne sposoby radzenia sobie z emocjami, w tym negatywnymi;
- określa, gdzie w okolicy swojego miejsca zamieszkania działają instytucje i organizacje świadczące leczenie, pomoc i wsparcie w przypadkach problemów zdrowia psychicznego, w szczególności świadczące usługi dla młodzieży;
- wyjaśnia związki między aktywnością fizyczną zwyczajami żywieniowymi i dobrostanem emocjonalnym;

Wychowanie do życia w rodzinie.

Sfera fizyczna:

- zna podstawy higieny okresu dojrzewania; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczną;
- przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia, zna zasady profilaktyki;

Sfera społeczna:

- wskazuje źródło konfliktów i określa ich przyczyny; zna sposoby rozwiązywania konfliktów;
- rozumie, jak budowane są relacje międzyosobowe, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emocjonalnym; w tym: istota koleżeństwa i przyjaźni, sympatie młodzieńcze; pierwsze fascynacje, zakochanie, miłość, wzajemny szacunek, udzielanie sobie pomocy, współpraca, empatia;
- potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje w rodzinie i grupie społecznej;
- rozumie, na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie;
- radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu; umie obronić własne poglądy;

- zna zasady savoir-vivre'u w domu rodzinnym i różnych sytuacjach społecznych;
- rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; bierze udział w życiu społecznym poprzez wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i konkretne sposoby jej udzielania;
- rozumie, że osoby z niepełnosprawnością mogą być kolegami i przyjaciółmi; świadomie korzysta ze środków społecznego przekazu;

Sfera duchowa:

- przyswajają wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;
- rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- zna zagrożenia okresu dojrzewania: uzależnienia chemiczne behawioralne, presja seksualna, pornografia, prostytutka nieletnich, ekshibicjonizm także w Internecie;
- omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;
- rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;
- określa główne funkcje płciowości: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna współpraca płci;
- rozumie, na czym polega odpowiedzialność za sferę seksualną i prokreację;
- rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;
- jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie;

Religia.

Sfera fizyczna:

- podaje przykłady działań, które są wyrazem troski o własne zdrowie i życie; wyjaśnia, dlaczego należy odnosić się z szacunkiem do własnego ciała;
- formułuje argumenty na rzecz ochrony przyrody, angażuje się w działania na rzecz ochrony środowiska;

Sfera społeczna:

- identyfikuje i analizuje moralne aspekty przyjaźni, charakteryzuje przyjaźń jako relację międzyosobową, ocenia wartość przyjaźni;
- identyfikuje i analizuje moralne aspekty miłości, charakteryzuje miłość jako relację międzyosobową, rozważa relację miłości do moralności;

Sfera duchowa:

- a) objaśnia pojęcia: dobro i zło, wartość, godność, prawda, wolność, odpowiedzialność oraz rozważa rolę tych pojęć w etyce;
- b) wyjaśnia pojęcie normy moralnej oraz przedstawia genezę norm moralnych;
- c) zna różne kryteria moralnego wartościowania i posługuje się nimi przy wyznaczaniu moralnej wartości czynów;
- d) zna i wyjaśnia klasyczną koncepcję sumienia, kształtuje sumienie;

- e) analizuje problem stosowania środków psychoaktywnych i formułuje ocenę moralną dotyczącą tego typu działań (m.in. na przykładzie skutków ich stosowania przez uczestników ruchu drogowego);
- f) identyfikuje i analizuje moralne aspekty życia rodzinnego, zna i porównuje różne historyczne i kulturowe modele rodziny, wyjaśnia znaczenie relacji rodzinnych w kontekście rozwoju moralnego człowieka, ocenia wartość rodziny;
- g) wyjaśnia, dlaczego człowiekowi należy okazywać szacunek; kształtuje postawę szacunku wobec każdego człowieka;
- h) wyjaśnia pojęcie dobra wspólnego oraz podaje jego przykłady; angażuje się w realizację dobra wspólnego;
- i) wyjaśnia znaczenie zasady solidaryzmu i kształtuje postawę solidarności;
- j) wyjaśnia pojęcie sprawiedliwości; kształtuje cnotę sprawiedliwości;
- k) zna i analizuje pojęcie tolerancji, rozważa zagadnienie granic tolerancji, kształtuje postawę otwartości i tolerancji;
- l) rozważa znaczenie prawdy w życiu społecznym i politycznym; kształtuje postawę uczciwości;
- m) rozpoznaje różne przejawy kłamstwa, zna społeczne skutki kłamstwa i dokonuje moralnej oceny kłamstwa;
- n) identyfikuje i analizuje problemy moralne dotyczące kwestii wolności słowa i jej granic;
- o) rozważa kwestię różnorodności kulturowej Europy i świata, wartościowania kultur i dialogu międzykulturowego, identyfikuje i analizuje problemy moralne dotyczące kwestii imigrantów i uchodźców;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje oraz uczucia; posługuje się nazwami emocji i uczuć do charakteryzowania przeżyć własnych oraz przeżyć innych osób – rzeczywistych i fikcyjnych;
- identyfikuje i analizuje problem sensu życia w kontekście klasycznego pytania etycznego: „jak należy żyć?”;
- identyfikuje i analizuje problem szczęścia, rozważa relację szczęścia do moralności;
- podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych;
- jest świadomy, że postęp cywilizacyjny dokonuje się dzięki wiedzy; wyjaśnia, dlaczego wiedza jest dobrem (wartością);
- identyfikuje i analizuje wybrane problemy moralne związane z postępem naukowo-technicznym (np. problem ochrony prywatności, ochrony praw autorskich, cyberprzemocy, rozwój sztucznej inteligencji, transhumanizm);

Technikum czteroletnie.

Język polski - zakres podstawowy.

Sfera społeczna:

- formułuje argumenty w dyskusji;
- ma świadomość językową, rozpoznaje w wypowiedziach ironię, podchwytliwe pytania, właściwe i unikowe odpowiedzi, manipulację językową w tekstach reklamowych, wypowiedziach polityków, dziennikarzy;
- rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi – zastosowane sposoby osiągnięcia przejrzystości i sugestywności;
- wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia w tekstach;
- odczytuje w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne jak i ukryte;
- przestrzega etycznych zasad wypowiedzi – odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego, nacechowanego pozytywnie lub pejoratywnie i wartościującego; stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; wystrzega się nieuczciwych zabiegów erystycznych;
- odróżnia opinie od faktów;

Sfera duchowa:

- dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu, (np. język jasny, prosty, zrozumiały, obrazowy, piękny), jest narzędziem wartościowania, a także źródłem poznania wartości (utrwalonych w znaczeniach nazw wartości, takich jak: dobro, prawda, piękno; wiara, nadzieja, miłość; wolność, równość, braterstwo; Bóg, honor, ojczyzna; solidarność, niepodległość, tolerancja);
- dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne;
- dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów; dba o czystość języka ojczystego- rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi; rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
- dokonuje refleksji o świecie, stawia pytania egzystencjalne i poszukuje odpowiedzi na nie.

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- jest świadomym odbiorcą kultury, potrafi systematyzować swoją wiedzę o języku, tradycji i współczesności;
- objaśnia i komentuje teksty kultury- utwory literackie, publicystyczne;
- rozpoznaje zabiegi językowe, odczytuje ich funkcje;
- samodzielnie poszukuje informacji, korzysta z różnych źródeł informacji, ocenia ich rzetelność;
- rozpoznaje, analizuje zabiegi językowe wykorzystywane w tekstach literackich, publicystycznych;
- samodzielnie wyszukuje informacje, dokonuje ich selekcji, krytycznie ocenia ich wartość; korzysta z różnych źródeł informacji;
- prezentuje własne przeżycia, opinie związane z kontaktem z dziełem sztuki.

Język angielski - zakres podstawowy i rozszerzony.

Uczeń posługuje się w miarę rozwiniętym (zakres podstawowy) lub bogatym (zakres rozszerzony) zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz, fonetycznych), w zakresie niżej wymienionych zagadnień.

Sfera fizyczna:

- samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, higieniczny tryb życia, niepełnosprawni, uzależnienia, ochrona zdrowia;
- artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowanie, lokale gastronomiczne, diety;
- dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, sport wyczynowy;
- klimat, świat roślin i zwierząt, krajobraz, zagrożenia, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe, katastrofy, przestrzeń kosmiczna;

Sfera społeczna:

- okresy życia, członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy;
- życie szkoły, kształcenie pozaszkolne, system oświaty;
- zawody i związane z nimi czynności, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza, rynek pracy;
- struktura państwa, urzędy, organizacje społeczne i międzynarodowe, konflikty wewnętrzna i międzynarodowe, przestępczość, polityka społeczna, gospodarka;

Sfera duchowa:

- dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, media;
- element wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka oraz w kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu międzykulturowego oraz tematyki integracji europejskiej, w tym znajomość problemów pojawiających się na styku różnych kultur i społeczności;
- odkrycia naukowe, wynalazki, technologie informacyjno - komunikacyjne;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- cechy charakteru, uczucia, emocje, zainteresowania, problemy etyczne;
- przestępczość;
- korzystanie ze źródeł informacji w języku obcym również za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnych;
- stosowanie strategii komunikacyjnych (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, rozumienie tekstu zawierającego nieznane słowa i zwroty);
- rozumienie ze słuchu prostych, typowych wypowiedzi (np. instrukcje, komunikaty, ogłoszenia, rozmowy);
- rozumienie prostych wypowiedzi pisemnych (np. napisy informacyjne, listy, broszury, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, instrukcje obsługi proste artykuły prasowe i teksty narracyjne);
- tworzenie krótkich, prostych zrozumiałych wypowiedzi ustnych;
- tworzenie krótkich, prostych, zrozumiałych wypowiedzi pisemnych (np. wiadomość, opis, notatka, ogłoszenie, zaproszenie, ankieta, pocztówka, email, list prywatny, prosty list formalny);
- reagowanie ustne w sposób zrozumiały, w typowych sytuacjach (np. nawiązywanie kontaktów towarzyskich, stosowanie form grzecznościowych, uzyskiwanie, przekazywanie informacji, wyjaśnianie, prowadzenie negocjacji, przyjmowanie

i odrzucanie propozycji, udzielanie, odmawianie pozwolenia, prośenie o nie, wyrażanie opinii, intencji, preferencji, pytań, wyrażanie emocji, prośenie o radę i udzielanie jej, wyrażanie próśb, podziękowań, zgody lub odmowy wykonania prośby, wyrażanie skarg, przeprosin,);

- reagowanie w formie prostego tekstu pisanego (np. email, wiadomość, list prywatny i prosty list formalny);
- przetwarzanie tekstu ustnie lub pisemnie (przekazywanie w języku obcym informacji zawartych w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach; audiowizualnych np. filmach, reklamach) oraz tekstach obcojęzycznych; przekazywanie w języku polskim głównych myśli lub wybranych informacji z tekstu w języku obcym; przekazywanie w języku obcym informacji sformułowanych w języku polskim);
- dokonywanie samooceny;

Język niemiecki - zakres podstawowy.

Uczeń posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz, fonetycznych), w zakresie niżej wymienionych zagadnień.

Sfera fizyczna:

- żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowanie, lokale gastronomiczne, diety);
- sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, sport wyczynowy);
- zdrowie (np. samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, higieniczny tryb życia, niepełnosprawni, uzależnienia, ochrona zdrowia);
- świat przyrody (np. klimat, świat roślin i zwierząt, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe, katastrofy, przestrzeń kosmiczna);

Sfera społeczna:

- praca (np. zawody i związane z nimi czynności, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza, rynek pracy);
- życie rodzinne i towarzyskie (np. okresy życia, członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy);
- praca (np. zawody i związane z nimi czynności, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza, rynek pracy);
- życie rodzinne i towarzyskie (np. okresy życia, członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy);
- Uczeń współdziała w grupie, np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych;

Sfera duchowa:

- kultura (np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, media);
- nauka i technika (np. odkrycia naukowe, wynalazki, obsługa i korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych, awarie, technologie informacyjno-komunikacyjne);

- elementy wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu międzykulturowego oraz tematyki integracji europejskiej, w tym znajomość problemów: pojawiających się na styku różnych kultur i społeczności;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- człowiek (np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania, problemy etyczne);
- dom (np. miejsce zamieszkania, opis domu, pomieszczeń domu i ich wyposażenia, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkania);
- szkoła (np. przedmioty nauczania, oceny i wymagania, życie szkoły, kształcenie pozaszkolne, system oświaty);
- zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie i kupowanie, reklama, korzystanie z usług, środki płatnicze, banki, ubezpieczenia);
- podróżowanie i turystyka (np. środki transportu, informacja turystyczna, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, wypadki);
- dokonuje samooceny (np. przy użyciu portfolio językowego) i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, zapamiętywanie nowych wyrazów, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym);
- korzysta ze źródeł informacji w języku obcym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi) również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, rozumienie tekstu zawierającego nieznaną słowa i zwroty) oraz strategie kompensacyjne (np. parafraza, definicja) w przypadku, gdy nie zna lub nie pamięta jakiegoś wyrazu;
- posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);

Historia i społeczeństwo - zakres podstawowy.

Sfera społeczna:

- charakteryzuje, na wybranych przykładach, antyczne wzory bohaterstwa, żołnierza i obrońcy ojczyzny oraz ich recepcję w polskiej myśli politycznej, tradycji literackiej oraz edukacyjnej późniejszych epok;
- charakteryzuje antyczny wzorzec obywatela oraz jego recepcję w polskiej myśli i praktyce politycznej późniejszych epok;
- charakteryzuje oraz ocenia, na wybranych przykładach, rolę ludzi Kościoła w budowie państwa polskiego;
- charakteryzuje postawy społeczne wobec totalitarnej władzy, uwzględniając różnorodne formy oporu, oraz koncepcje współpracy lub przystosowania;
- charakteryzuje wpływ cywilizacyjnego kręgu islamskiego na Europę w średniowieczu, w dziedzinie polityki, sztuki, filozofii;
- charakteryzuje przykłady zgodnego i wrogiego współżycia chrześcijan, Żydów i muzułmanów w wybranym regionie średniowiecznej Europy;
- charakteryzuje polską obyczajowość w epoce nowożytnej; analizuje na przykładach ikonograficznych, pamiątnikarskich i epistolograficznych sarmackie wzorce zachowań i ocenia trwałość tych wzorców;
- charakteryzuje i ocenia postawy Europejczyków wobec mieszkańców zdobywanych i odkrywanych ziem w epoce nowożytnej;

- charakteryzuje, na wybranych przykładach, postawy obywateli wobec wyzwań epoki (XVI – XVIII w.);
- charakteryzuje nowe formy przekazu informacji w społeczeństwie XIX-wiecznym, ze szczególnym uwzględnieniem prasy i reklamy oraz fotografii;
- wyjaśnia przemiany życia społecznego sprzyjające emancypacji kobiet i przejawy tego procesu;
- analizuje, na wybranych przykładach, przemiany obyczajowe w świecie zachodnim w XX w., z uwzględnieniem „rewolucji obyczajowej” lat 60.;
- analizuje zmiany modelu rodziny w XX w., z uwzględnieniem przemian zaistniałych w życiu społeczeństwa polskiego;
- wyjaśnia, czym jest państwo opiekuńcze, i opisuje jego genezę; opisuje kilka odmiennych przykładów współczesnych państw opiekuńczych; przedstawia argumenty w sporze o efektywność i sprawiedliwość państwa opiekuńczego;
- charakteryzuje postawy społeczne wobec totalitarnej władzy, uwzględniając różnorodne formy oporu, oraz koncepcje współpracy lub przystosowania;

Sfera duchowa:

- ocenia rolę języka greckiego i łacińskiego dla rozwoju kultury w strefie śródziemnomorskiej i wyjaśnia znaczenie tej wspólnoty językowej dla kultury europejskiej;
- charakteryzuje dorobek nauki greckiej w zakresie filozofii, geometrii, fizyki, astronomii i medycyny;
- wyjaśnia antyczne korzenie współczesnych dyscyplin naukowych;
- wyjaśnia na przykładach starożytnych Greków i Rzymian fenomen uznawania własnej kultury za kulturę prawdziwie ludzką;
- charakteryzuje przekaz ideowy i ikonograficzny katedry gotyckiej; analizuje, na wybranych przykładach, średniowieczne formy przekazu zwane „biblią dla ubogich”;
- wyjaśnia wpływ kultury arabskiej i prowansalskiej na europejski model miłości dworskiej w średniowieczu i ocenia trwałość tego modelu;
- opisuje genezę uniwersytetu i jego organizację;
- charakteryzuje kulturowe i społeczne konsekwencje upowszechnienia druku w epoce nowożytnej;
- charakteryzuje polską obyczajowość w epoce nowożytnej; analizuje na przykładach ikonograficznych, pamiątkarskich i epistolograficznych sarmackie wzorce zachowań i ocenia trwałość tych wzorców;
- analizuje model kształcenia polskiego szlachcica w epoce nowożytnej;
- charakteryzuje kulturę masową społeczeństwa XIX-wiecznego;
- opisuje, na wybranych przykładach, wzory miłości romantycznej i analizuje trwałość tego wzorca kulturowego;
- charakteryzuje obecność mitu „szlachetnego dzikusa” w literaturze epoki, opisuje europejskie wyobrażenia o mieszkańcach innych kontynentów zawarte w literaturze przygodowej;
- charakteryzuje i ocenia idee nacjonalizmu i rasizmu w XIX w.;
- analizuje wielokulturowość społeczeństwa II Rzeczypospolitej;

Sfera psychiczna:

- chronologia historyczna;
- analiza i interpretacja historyczna;
- analizuje relikty świata feudalnego w późniejszych epokach;

- analizuje funkcjonowanie staropolskiego parlamentaryzmu na tle porównawczym;
- analizuje i ocenia zjawisko oligarchizacji życia politycznego i rozwoju klienteli jako nieformalnego systemu władzy w I Rzeczypospolitej;
- analizuje, na wybranych przykładach, zjawisko rewolucji społeczno-politycznej i jego ideowe korzenie;
- analizuje, na wybranych przykładach, ruch anarchistyczny;
- analizuje, na wybranych przykładach, działalność opozycji politycznej w PRL;
- analizuje przyczyny i następstwa wojen religijnych w nowożytnej w Europie;
- analizuje czarną i białą legendę napoleońską; wyjaśnia różnice w ocenie Napoleona I w Polsce i w innych państwach europejskich;
- analizuje wybrane przepisy prawa międzynarodowego o wojnie;
- analizuje obieg informacji w społeczeństwie XX-wiecznym; charakteryzuje znaczenie nowych form w komunikacji społecznej, z uwzględnieniem radia, telewizji, filmu i Internetu; analizuje, w jaki sposób dostępne człowiekowi formy przekazu wpływają na treść przekazu;

Biologia - zakres rozszerzony.

Sfera fizyczna:

- wymienia najczęściej występujące płazińce i nicienie pasożytnicze, których żywicielem może być człowiek, podaje sposoby zapobiegania szerzeniu się ich inwazji;
- opisuje rolę organizmów symbiotycznych w przewodach pokarmowych zwierząt (na przykładzie przeżuwaczy i człowieka);
- wymienia przyczyny schorzeń poszczególnych układów organizmu człowieka (pokarmowy, oddechowy, krwionośny, nerwowy, narządy zmysłów) i przedstawia zasady profilaktyki w tym zakresie;
- analizuje związek pomiędzy systematyczną aktywnością fizyczną a gęstością masy kostnej i prawidłowym stanem układu ruchu człowieka;
- podaje źródła, funkcje i wyjaśnia znaczenie składników pokarmowych dla prawidłowego rozwoju i funkcjonowania organizmu człowieka ze szczególnym uwzględnieniem roli witamin, soli mineralnych, aminokwasów egzogennych, nienasyconych kwasów tłuszczowych i błonnika;
- analizuje potrzeby energetyczne organizmu ludzkiego oraz porównuje (porządkuje) wybrane formy aktywności fizycznej pod względem zapotrzebowania na energię;
- analizuje związek pomiędzy dietą i trybem życia a stanem zdrowia (otyłość i jej następstwa zdrowotne, cukrzyca, anoreksja, bulimia);
- analizuje wpływ czynników zewnętrznych na stan i funkcjonowanie układu oddechowego (alergie, bierne i czynne palenie tytoniu, pyłowe zanieczyszczenia powietrza);
- analizuje związek pomiędzy dietą i trybem życia a stanem i funkcjonowaniem układu krwionośnego (miażdżyca, zawał serca, zylaki);
- przedstawia immunologiczne podłoże alergii, wymienia najczęstsze alergeny (roztocza, pyłki, arachidy itd.);
- wyjaśnia, co to są choroby autoimmunizacyjne, podaje przykłady takich chorób;
- wyjaśnia, na czym polega niewydolność nerek i na czym polega dializa;
- przedstawia biologiczne znaczenie snu;
- przedstawia podstawowe zasady higieny narządu wzroku i słuchu;
- wyjaśnia istotę badań prenatalnych oraz podaje przykłady sytuacji, w których warto z nich skorzystać;

- analizuje drzewa rodowe dotyczące występowania chorób genetycznych człowieka;
- rozróżnia mutacje genowe: punktowe, delecje i insercje i określa ich możliwe skutki;
- definiuje mutacje chromosomowe i określa ich możliwe skutki;
- podaje przykłady chorób genetycznych człowieka wywołanych przez mutacje genowe (mukowiscydoza, fenyloketonuria, hemofilia, ślepotą na barwy, choroba Huntingtona);
- podaje przykłady chorób genetycznych wywołanych przez mutacje chromosomowe i określa te mutacje (zespoły Downa, Turnera i Klinefeltera);
- przedstawia różnorodne zastosowania metod genetycznych, m.in. w kryminalistyce i sądownictwie, diagnostyce medycznej i badaniach ewolucyjnych;
- przedstawia perspektywy zastosowania terapii genowej;
- przedstawia zmiany, jakie zaszły w trakcie ewolucji człowieka;

Sfera społeczna:

- opisuje metody wykorzystywane w planowaniu rodziny;
- dyskutuje problemy etyczne związane z rozwojem inżynierii genetycznej i biotechnologii, w tym przedstawia kontrowersje towarzyszące badaniom nad klonowaniem terapeutycznym człowieka i formułuje własną opinię na ten temat;
- przedstawia projekt poznania genomu ludzkiego i jego konsekwencje dla medycyny, zdrowia, ubezpieczeń zdrowotnych;

Sfera duchowa:

- przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju biologii;

Sfera psychiczna (emocjonalna i intelektualna):

- uzasadnia konieczność zachowania starych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych jako części różnorodności biologicznej;
- uzasadnia konieczność stosowania ochrony czynnej dla zachowania wybranych gatunków i ekosystemów;
- odróżnia wiedzę potoczną od tej potwierdzonej metodami naukowymi;
- odróżnia fakty od opinii;
- rozwija ciekawość poznawczą;
- korzysta z różnorodnych źródeł wiedzy, głównie z współczesnych technologii;
- świadomie korzysta ze źródeł internetowych;

Chemia - zakres rozszerzony.

Sfera fizyczna:

- rozumie podstawowe pojęcia, prawa i zjawiska chemiczne;
- wykazuje związek składu chemicznego, budowy i właściwości substancji z ich zastosowaniami;
- dostrzega zależność pomiędzy budową substancji a jej właściwościami fizycznymi i chemicznymi;
- posługuje się zdobytą wiedzą chemiczną w życiu codziennym w kontekście dbałości o własne zdrowie i ochrony środowiska naturalnego;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- korzysta z chemicznych tekstów źródłowych;

- pozyskuje, analizuje, ocenia i przetwarza informacje pochodzące z różnych źródeł, ze szczególnym uwzględnieniem mediów i Internetu;
- biegle wykorzystuje nowoczesne technologie informatyczne do pozyskiwania, przetwarzania, tworzenia i prezentowania informacji;
- krytycznie odnosi się do pozyskiwanych informacji;
- obserwuje, sprawdza, weryfikuje, wnioskuje i uogólnia;
- bezpiecznie posługuje się sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi;
- projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne;
- stawia hipotezy dotyczące wyjaśniania problemów chemicznych i planuje eksperymenty dla ich weryfikacji; na ich podstawie samodzielnie formułuje i uzasadnia opinie i sądy;

Fizyka - zakres rozszerzony.

Sfera fizyczna:

- wyjaśnia wpływ promieniowania jądrowego na materię oraz na organizmy;
- wyjaśnia zastosowanie fal elektromagnetycznych w życiu codziennym, w medycynie i ich wpływ na organizm;
- wyjaśnia na czym polegają wady wzroku i sposoby ich korekcji;
- wyjaśnia na czym polega przeciążenie i nieważkość oraz jaki mają wpływ te stany na kosmonautów i pilotów;
- zna warunki panujące w kosmosie i ich wpływ na organizm oraz profilaktykę;
- wyjaśnia wpływ ciśnienia atmosferycznego i hydrostatycznego na organizm;

Sfera społeczna:

- dyskutuje na temat teorii fizycznych;
- praktycznie stosuje poznane wiadomości;

Sfera duchowa:

- przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju fizyki;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- rozwija myślenie naukowe; doskonali umiejętności planowania i przeprowadzania obserwacji i doświadczeń oraz wnioskowania w oparciu o wyniki badań;
- określa problem badawczy, formułuje hipotezy, planuje i przeprowadza oraz dokumentuje obserwacje i proste doświadczenia fizyczne;
- wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów i rysunków;
- odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne, liczbowe;
- odróżnia wiedzę potoczną od uzyskanej metodami naukowymi;
- analiza tekstów popularnonaukowych i ocena ich treści;
- budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk;

Matematyka - zakres podstawowy i rozszerzony.

Sfera fizyczna:

- stosuje higienę pracy i nauki - odpowiednia ilość snu, wypoczynku, przerwy w nauce;

Sfera społeczna:

- wykazuje umiejętności logicznego i spójnego dowodzenia - rozumowania i argumentacji;
- wykazuje umiejętności prezentacji wyników swojej pracy;
- wykazuje umiejętności pracy w grupie;
- wykazuje umiejętności doboru (poziom podstawowy) lub samodzielnego stworzenia (poziom rozszerzony) właściwej strategii mającej na celu rozwiązanie danego problemu;

Sfera duchowa:

- kształtowanie uczciwości;
- kształtowanie pomysłowości;
- kształtowanie postępowania według wcześniej ustalonych reguł;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- uczy się wytrwale, czasami mozolnego osiągnięcia zamierzonych celów;
- jest samodzielny w rozwiązywaniu problemów, przy jednoczesnej świadomości możliwości skorzystania ze wsparcia nauczyciela;

Informatyka - zakres podstawowy i rozszerzony

Sfera fizyczna:

- bezpiecznie posługuje się komputerem i jego oprogramowaniem;
- bezpiecznie i zgodnie z prawem wykorzystuje sieć komputerową;

Sfera społeczna:

- biegle komunikuje się za pomocą komputera i technologii informacyjno-komunikacyjnych;

Sfera duchowa:

- ocenia zagrożenia związane ze współczesnymi technologiami informatycznymi;
- jest świadomy zagrożeń wynikających z korzystania z Internetu;
- docenia społeczne aspekty rozwoju i zastosowań informatyki;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- wyszukuje, gromadzi i przetwarza informacje z różnych źródeł;
- opracowuje za pomocą komputera: rysunki, teksty, dane liczbowe, motywy, animacje, prezentacje multimedialne;
- rozwiązuje problemy i podejmuje decyzje z wykorzystaniem komputera, z zastosowaniem podejścia algorytmicznego;
- wykorzystuje komputer oraz programy i gry edukacyjne do poszerzania wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin oraz do rozwijania zainteresowań;

Wychowanie fizyczne - zakres podstawowy.

Sfera fizyczna:

- wskazuje mocne i słabe strony swojej sprawności fizycznej;

- omawia zalecenia dotyczące aktywności fizycznej w zależności od płci, okresu życia i rodzaju pracy zawodowej;
- ocenia reakcje własnego organizmu na wysiłek fizyczny o różnej intensywności;
- wyjaśnia, na czym polega prozdrowotny styl życia;
- wyjaśnia związek między aktywnością fizyczną i żywieniem a zdrowiem i dobrym samopoczuciem oraz omawia sposoby utrzymania odpowiedniej masy ciała we wszystkich okresach życia;
- wymienia choroby cywilizacyjne uwarunkowane niedostatkami ruchu, w szczególności choroby układu krążenia, układu ruchu i otyłość, oraz omawia sposoby zapobiegania im;
- wylicza oraz interpretuje własny wskaźnik wagowo-wzrostowy (BMI);
- wyjaśnia, na czym polega samobadanie i samokontrola zdrowia oraz dlaczego należy poddawać się badaniom profilaktycznym w okresie całego życia;
- wyjaśnia, co to znaczy być aktywnym pacjentem i jakie są podstawowe prawa pacjenta;
- omawia przyczyny i skutki stereotypów i stygmatyzacji osób chorych psychicznie i dyskryminowanych (np. żyjących z HIV/AIDS);
- wyjaśnia, jaki jest związek między zdrowiem i środowiskiem oraz co sam może zrobić, aby tworzyć środowisko sprzyjające zdrowiu;

Sfera społeczna:

- wymienia czynniki wpływające na podejmowanie aktywności fizycznej zależne od rodziny, kolegów, mediów i społeczności lokalne;
- stosuje poznane elementy techniki i taktyki w wybranych indywidualnych i zespołowych formach aktywności fizycznej;
- wymienia i interpretuje przykłady konstruktywnego i destrukcyjnego zachowania się kibiców sportowych;
- wyjaśnia, dlaczego zdrowie jest wartością dla człowieka i zasobem dla społeczeństwa oraz na czym polega dbałość o zdrowie w okresie młodości i wczesnej dorosłości;
- planuje projekt dotyczący wybranych zagadnień zdrowia oraz wskazuje na sposoby pozyskania sojuszników i współuczestników projektu, w szkole, domu lub w społeczności lokalnej;
- omawia, na czym polega współuczestnictwo i współpraca ludzi, organizacji i instytucji w działaniach na rzecz zdrowia;

Sfera duchowa:

- wykonuje proste ćwiczenia relaksacyjne;
- omawia etyczne i zdrowotne konsekwencje stosowania środków dopingujących;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- opracowuje i realizuje program aktywności fizycznej dostosowany do własnych potrzeb;
- wyjaśnia, gdzie szukać wiarygodnych informacji dotyczących zdrowia i sportu, oraz dokonuje krytycznej analizy informacji medialnych w tym zakresie;
- wyjaśnia, co oznacza odpowiedzialność za zdrowie własne i innych ludzi;
- omawia konstruktywne, optymistyczne sposoby wyjaśniania trudnych zdarzeń i przeformułowania myśli negatywnych na pozytywne;
- wyjaśnia, na czym polega praca nad sobą dla zwiększenia wiary w siebie, poczucia własnej wartości i umiejętności podejmowania decyzji;
- wyjaśnia, na czym polega konstruktywne przekazywanie i odbieranie pozytywnych i negatywnych informacji zwrotnych oraz radzenie sobie z krytyką;
- omawia zasady racjonalnego gospodarowania czasem;

Wychowanie do życia w rodzinie

Sfera fizyczna:

- zna rozwój prenatalny człowieka;
- wie jak zadbać o zdrowie przyszłego dziecka;
- zna zasady opieki nad niemowlęciem;

Sfera społeczna:

- szanuje osoby niepełnosprawne, starsze, chore;
- umie świadomie i odpowiedzialnie podejmować ważne decyzje życiowe;
- zna wartość małżeństwa dla rozwoju społecznego i emocjonalnego człowieka;
- zna zasady poprawnej komunikacji;
- potrafi skutecznie radzić sobie w sytuacji konfliktowej;
- jest przygotowany do pełnienia ról w rodzinie;
- umie budować dobre relacje w rodzinie;
- zna zagrożenia współczesnej rodziny (alkoholizm, narkomania, uzależnienia od nowoczesnych technologii itp.);
- zna skutki przemocy w rodzinie, wie gdzie można w takiej sytuacji szukać pomocy;

Sfera duchowa:

- zna kryteria określające dojrzałość człowieka;
- zna fazy rozwoju moralnego człowieka;
- ma pozytywną postawę wobec życia ludzkiego jako największej wartości;

Sfera psychiczna (intelektualna i emocjonalna):

- zna hierarchię potrzeb psychicznych człowieka;
- zna znaczenie miłości w życiu człowieka;
- umie odróżnić zauroczenie od miłości;
- zna rodzaje inteligencji, jest świadomy znaczenia inteligencji emocjonalnej;

Religia

Sfera fizyczna:

- charakteryzuje zagadnienia etyki małżeńskiej i bioetyki (integracja seksualna, AIDS, aborcja, antykoncepcja, eutanazja, transplantacja, klonowanie, zapłodnienie in vitro);
- dokonuje oceny zjawisk przełomu wieków (media, reklama, Internet) oraz patologii (narkomania, uzależnienia);
- wyjaśnia pojęcia wspólnota rodzinna, świadczenie miłości w rodzinie, małżeństwo, ojcostwo i macierzyństwo, wychowanie dzieci, adopcja, zagrożenia życia;
- wyjaśnia szkodliwość działania sekt;
- określa, na podstawie wybranych tekstów biblijnych, przymioty Boga;
- interpretuje teksty o Bogu Stwórcy i Jego dziele;
- ukazuje rolę Jezusa Chrystusa w historii ludzkości i człowieka wierzącego;
- formułuje argumenty katolickie wobec współczesnych poglądów nawiązujących do gnozy, arianizmu, monofizytyzmu, nestorianizmu i manicheizmu;
- interpretuje symbolikę dzieł sztuki dotyczących rzeczy ostatecznych;

- uzasadnia wartość prawdy w życiu osoby i społeczności, w której dokonuje się jej rozwój;
- określa specyfikę chrześcijańskiego rozumienia moralności;
- argumentuje potrzebę racjonalnego wykorzystania czasu;
- interpretuje wybrane utwory poezji religijnej;
- charakteryzuje postawy chrześcijanina wobec kultury masowej i elitarnej, arcydzieła i kiczu;

Sfera społeczna:

- charakteryzuje zadania, jakie wyznaczył człowiekowi Bóg Stwórca;
- uzasadnia sens modlitwy za zmarłych;
- ukazuje rolę Kościoła w dzisiejszym świecie;
- wyjaśnia rolę modlitwy wspólnotowej;
- wskazuje możliwości zaangażowania świeckich w życie Kościoła;
- analizuje wpływ poszanowania prawa własności na życie społeczne;
- wyjaśnia zasadę autonomii Kościoła i państwa;

Sfera duchowa:

- wyjaśnia, w czym przejawia się miłość Boga do człowieka;
- formułuje argumenty katolickie wobec współczesnych poglądów;
- opisuje pracę jako drogę realizacji powołania;
- analizuje wpływ poszanowania prawa własności na życie społeczne;
- wskazuje źródła moralności (prawo naturalne, prawo Boże);
- ilustruje zasadę, iż działalność polityczno-społeczna jest dążeniem do dobra wspólnego;

Sfera psychiczna:

- uzasadnia wiarę w istnienie Boga;
- wyjaśnia związek Jezusa Chrystusa z założonym przez Niego Kościołem;
- uzasadnia uczestnictwo w liturgii jako pogłębianie więzi z Chrystusem i Kościołem, uzdalniające do wyraźniejszego zaangażowania się po stronie dobra;
- analizuje rolę samowychowania, pracy nad charakterem i odkrywania talentów w realizacji powołania;
- charakteryzuje podstawowe techniki obrony przed manipulacją;
- wskazuje ograniczenia wolności człowieka;
- charakteryzuje miłość małżonków i wykroczenia przeciwko niej;
- charakteryzuje chrześcijańską naukę na temat wojny i pokoju (służba wojskowa, obrona konieczna, pacyfizm);